

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

<p>ABONAMENTUL: Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl. Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C. Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.</p>	<p>Abonamentele și inserțiunile să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.</p> <p>Corespondențele să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45. Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.</p>	<p>INSERȚIUNILE: Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil., rându-l cu litere garmond.</p>
---	--	--

Convocarea parlamentului.

Martii a apărut în monitorul oficial din Budapesta rescriptul prea înalt, prin care dieta ungurească este convocată pe 21 Iunie la Budapesta, în sesiune nouă.

Rescriptul e de cuprinsul următor:

„Noi, Francisc Iosif I, din îndurarea lui Dumnezeu Împărat al Austriei, Rege al Boemiei, Croației, etc. Rege apostolic al Ungariei.

Iubiți credincioși! Aparținând datorințelor noastre de Domnitor veghierea cu privire la executarea credincioasă și exactă a legilor țării; din motivul, că articolul de lege V dela anul 1848 ordonează în paragraful 1 convocarea dietei la Budapesta în fiecare an, și din motivul, că număroase chestii rămase în suspens trebuie să fie cât mai curând rezolvate, căci aceasta o reclamă în mod urgent interesele morale și materiale ale națiunii: la propunerea consiliului nostru de miniștri am determinat, ca magnații țării și deputații să fie convocați la dieta care se va deschide în capitala noastră Budapesta în ziua de 21 Iunie anul curent.

În urmarea cărui fapt vă îndemnăm în mod serios prin aceasta, ca fără amănare să faceți toate dispozițiunile, cari în înțelesul legii sunt de lipsă, pentruca deputații vostri, cari sunt de ales în înțelesul articolului de lege 43 dela anul 1874, și al articolului de lege 15 dela 1899, în numărul stabilit de legile ce să află în vigoare, să se poată prezenta la dieta aceasta, iar legislațiunea să și poată începe fără împedecare activitatea, în ziua numită și locul numit.

Vă asigurăm de altcun despre grația noastră regală. Dat în Viena, anul omie nouă sute și zece, luna Maiu, ziua a noua. Francisc Iosif m. p. conte Khuen-Héderváry m. p.“

Deodată cu rescriptul acesta preainalt, referitor la convocarea parlamentului, a fost publicată în monitorul oficial și ordinațiunea ministerială, prin care termenul pentru alegerea de deputați se pune pe zilele dela 1 până la 10 Iunie, și se îndrumă comitetele centrale ale tuturor municipiilor, să iee din vreme măsurile necesare, ca alegerea să se poată face fără piedeci în fiecare cerc electoral, în ziua pe care o va stabili competentul comitet central, cu ținerea în vedere a termenului de sus, pus din partea guvernului.

A doua ordinațiune ministerială, publicată tot atunci în monitorul oficial, e adresată municipiilor comitatense și orășenești, cari sunt provocate, să iee măsurile de lipsă, ca la alegeri să nu fie conturbată ordinea publică și pacea, și se fie respectată libertatea personală și a averii. Dacă se vor ivi pe unele locuri ilegalități, să se procedeze față de ele cu toată asprimea, pentrucă dorința guvernului este aceea, ca fiecare cetățean să și poată exercia dreptul constituțional de alegere în cea mai deplină libertate, scuti fiind de orice influență, ori presiune...

În urma dispozițiunilor de sus, luate din partea factorilor competenți, alegerile pentru dieta țării noastre să vor face deci în zilele prime ale lunei Iunie, și astfel mai avem numai trei săptămâni până la alegeri.

Mișcăările electorale, destul de vii și până acuma, vor lua de acum înainte dimensiuni și mai mari, pretutindenea în țară. Natural, că și în cercurile electorale locuite de români. Va trebui deci se între în mișcăările acestea electorale și poporul nostru, exerciându-și dreptul constituțional, pe care i-l garantează legea.

Să între, fără șovăire și fără temere, pentrucă constituția patriei, legile țării noastre, garantează pe seama fiecărui cetățean libera exerciare a dreptului său de alegere, onorarea cu votul său pe acela, care îi stă mai aproape, și în care are mai mare încredere, cu privire la apărarea intereselor sale.

Grupeze-se deci toți în jurul candidaților români, căutând ca acestia să fie scoși biruitori din urnă. Dar la acte de volnicie față de alți candidați, față de alte partide, ori față de alte neamuri, să nu se dimită nime, pentrucă astfel de fapte nu ne fac cinste în fața străinilor.

Poarte-se toți cu demnitate, în mod corect și cinstit, în mișcăările electorale, cari premerg alegerilor, ca și la actual de alegere, pentruca cu mândrie să putem constata și spune după terminarea alegerilor, că poporul nostru are destulă maturitate politică, pentru a nu mai fi considerat și în viitor din partea celor mari de nevrednic spre a fi trecut între barierele constituției patriei, așa cum el dorește să fie trecut, dându-i-se votul universal, egal, direct și secret.

Sinodul arhidiecezan.

Ședința a treia.

S'a ținut Mercuri, în 11 Maiu nou. Președintele I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu. Notar de ședință Nicolae Sulică.

Ședința se deschide la orele 10. Notarul Vasile Duma cetește procesul verbal al ședinței premergătoare.

Se verifică. Deputații sinodali Dr. Comșa, Dr. Opreș și Dr. Vlad cer concediu pentru întregă sesiune. Se acordă. Se dă cuvântul deputatului Dr. Petru Span, care face propunere, pentru delăturarea obiceiurilor străine de rital greco-oriental, introduse în unele din bisericile și parohiile noastre.

Fiind propunerea sprijinită, se predă comisiei bisericesti.

Același deputat face a doua propunere, cu privire la executarea justă a statutului nou al fondului de pensie, astfel, ca funcționarii bisericii noastre, cari fac servicii nenumărate, să fie ușurați întru ajungerea la îmbunătățirea stării lor materiale.

Propunerea e sprijinită din partea sinodului și e predată spre studiere comisiei organizatoare.

Se intră acum în ordinea de zi. Comisiunea școlară raportează prin referențial Dr. Petru Span asupra raportului consistoriului arhidiecezan, ca senat școlar.

Raportul consistoriului se consideră oetit, și se primește în general ca basă pentru discuția specială.

În discuția pe articolele comisiei propune votarea singuraticelor puncte din raport, până la punctul 3. Să votează. La punctul 3 comisiei face unele propuneri, asupra cărora se naște discuție. E vorba întâi, de înmulțirea puterilor didactice la secțiunea pedagogice a seminarului Andreian.

Deputatul Dr. I. Pușcariu cere, ca asupra propunerii se nu se pronunțe sinodul, ci propunerea se fie predată consistoriului spre studiere.

Deputații L. Triteanu și Nicolae Ivan țin propunerea de superfluă, pentrucă consistoriul de sine înțeles, că va mai angeja puteri didactice la toamnă, fiindcă cursurile la pedagogie se vor urca dela 3 la 4, în urma dispozițiilor legii școlare.

Raportorul Dr. Petru Span apără propunerea comisiei și motivează necesitatea acceptării ei.

I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu rectifică unele afirmări, și respinge unele acuze ridicate din partea raportorului în contra Consistoriului arhidiecezan. Dep. Dr. Eusebiu R. Roșca vorbește în chestie personală.

Se pune apoi la vot propunerea deputatului Lazar Triteanu, ca propunerea comisiei să fie respinsă. Se primește.

A doua propunere a comisiei, ca pentru secția pedagogică să se sistemi-seze post de director separat, — la propunerea deputatului Mateiu Voileanu se respinge.

A treia propunere a comisiei, pentru introducerea de ferii între semestre — asemenea se respinge.

Celelalte puncte din raportul consistoriului arhidiecezan se iau spre știre. Discuție se naște în chestia salariilor învățătoroșii. Vorbește A. Vlaicu. Răspunde L. Triteanu. Mai vorbește deput. Nicol. Bogdan și Vasile Dămian. În urmă se primește propunerea comisiei.

Se mai naște discuție în chestia esamenelor de calificație a învățătorilor. Vorbește P. C. Sa Dr. Ilarion Pușcariu și dl Demetriu Comșa, iar sinodul primește propunerile comisiei școlare.

La punctul referitor la „ajutoare“ vorbește deputatul Nicolae Ivan, și dă și I. P. S. Sa unele lămuriri. Iar P. C. Sa Dr. Pușcariu propune sistimizarea taxelor ce sunt de plătit arhitectului pentru esaminarea planurilor de zidire, și îndrumarea consistoriului să reguleze afacerea.

Se primește propunerea P. C. Sale, Arhimandritului Dr. Ilarion Pușcariu.

La propunerea comisiei școlare, de a se da un stipendiu pe seama unui tiner, care are talent pentru studierea picturii bisericesti, vorbește P. C. Sa Arhimandritul Dr. I. Pușcariu, Arseniu Vlaicu, Victor Păcală, și se primește propunerea comisiei.

Raportul consistoriului arhidiecezan, ca senat școlar, e votat și în special.

În numele comisiei organizatoare referează acum deputatul Parteni Cosma în chestia caselor de închiriat, cari se zidesc în locul viran din fosta grădină Flora. Cetește raportul consistoriului către sinod și propune un proiect de conclud, care se primește.

Ședința proximă se anunță pe ziua următoare, la orele 9. Ședința se ridică la orele 12 și jumătate.

Ședința a patra.

S'a deschis la orele 9 dimineața, Joi în 12 Maiu n. prin I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu. Notar de ședință Dr. Nerva Oncu.

Notariul Nicolae Sulică cetește procesul verbal al ședinței din urmă. Se verifică, după ascultarea și acceptarea observărilor făcute din partea P. C. Sale Arhimandritului Dr. Ilarion Pușcariu.

Concediul cerut de deputatul sinodal Dr. Ioan Popescu, pentru întregă sesiune, se acordă.

Să intră în ordinea de zi.

Comisiunea verificatoare își prezentează raportul în chestia alegerii deputaților mireni din cercul electoral al Ilie-mureșene.

Raportorul Dr. Octavian Vasu. Expune în mod amănunțit rezultatul cercetării efectuate, la însărcinarea consistoriului, din partea protopresbiterului Iosif Morariu. Constată, că cercetarea făcută e mancă, și nu oferă bază suficientă pentru aducerea unei hotărâri drepte. Înșiră mancătățile, cari sunt de delăturat. Propune apoi întregirea cercetării cu privire la împrejurările, cari nu sunt încă destul de lămurite. Precisează, că în ce direcție este a se face întregirea cercetării.

Vorbește în chestie deputatul Nicolae Ivan, care laudă zelul comisiei verificatoare, cu care a studiat aceasta afacere. Crede însă, că întregirea cercetării e de prisos. Cei aleși au majoritatea, deci ține, că mai bine e, dacă să verifice deputații aleși. Propune verificarea, cu delăturarea propunerii comisiei.

Deput. Vasile Dămian constată, că sinodul din anul trecut a adus conclud, cum are să se facă cercetarea. Comisiunea constată, că nu s'a satisfăcut acestui conclud, deci de sine înțeles, că cercetarea trebuie se fie continuată.

Deputatul Dr. Petru Span e pentru acceptarea propunerii deput. Nicol. Ivan, adecă pentru verificare.

Deputatul Arseniu Vlaicu e pentru primirea propunerii comisiei verificatoare, deputatul Demetriu Comșa asemenea, iar în urmă se pune la vot propunerea de verificare, care se primește cu 20 voturi, contra 18, date pentru propunerea comisiei verificatoare.

Deputatul Parteniu Cosma propune să se pună la ordinea zilei alegerile pentru întregirea consistoriului arhidiecezan. Se primește.

Sunt de ales doi membri ordinari în senatul strâns bisericesc.

Președintele numește scrutători pe P. C. Lor Arhimandritul Dr. Pușcariu și Protosingelul Dr. Eusebiu R. Roșca, împreună cu deputatul sinodal Parteni Cosma.

Se cetește apelul nominal și deputații sinodali își dau buletinele. Se constată că au votat 48 de deputați. Se face scrutiniul, cu rezultatul următor:

Lazar Triteanu, a primit 38 voturi și Galacteon Șagău 30 voturi. Pe ambii preșidii li declară aleși și I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu își rezervă dreptul de a da confirmarea mai târziu.

Se face acum alegerea a doi asesori onorari în senatul bisericesc. Se dau buletinele, se face scrutiniul, și se declară aleși: Dr. Vasile Bologa cu 32 voturi, Demetriu Moldovan cu 28 voturi. I. P. Sa li declară aleși și dă și confirmarea arhiepiscopă.

Se face alegerea unui asesor onorar în senatul școlar, în locul asesorului Moldovan, trecut la senatul bisericesc.

Iese ales din urnă profesorul seminarial Dr. Vasile Stan, cu 26 voturi. Se declară ales.

În fine se alege un membru onorar în senatul eptitropsco, în persoana dlui Demetriu Câmpeanu, care a întruait 25 voturi.

Fiind terminate alegerile, se pune la ordinea zilei raportul comisiei organizatoare, în chestia fondului cultural arhidiecezan.

Raportorul Nicolae Ivan cetește raportul consistoriului arhidiecezan către sinod, și propune, ca sinodul să iee cu aprobare la cunoștință demersurile făcute din partea consistoriului cu privire la folosirea și augmentarea fondului cultural, și să-l invite, să încasseze cu rigoare toate restanțele, iar în sesiunea proximă să presinte literile fundamentale ale acestui fund.

Vorbește la obiect deputatul Arseniu Vlaicu, care primește propunerea comisiei, dar cere, ca contribuțiile învățătorilor

NOUTĂȚI

Fondul cultural. La fondul cultural arhidiecezan a contribuit domnul arhiepiscop Nicolae Garoai...

Numire. Nou comite suprem al comitatului Sibiu, si tot odata comes al Sasilor, a fost numit primeral...

Consistorul superior bisericesc al Romaniei s'a intrunit Luni in Bucuresti in sesiune ordinara...

Poporatiunea Vienei, conform datelor mai noua, a trecut peste doua milioane.

Numar exact. Stiriile aduse de unele ziare romane si straine, ca numarul victimelor din rascoola taraneasca...

Consulii straini in Ardeal. Consulii generali din Budapesta, contele Bosdari, consul italian...

Prelegere. In urma rugarii ce i s'a facut de catre reuniunea femeilor pentru intretinerea scolii de fete sasesi...

Din Indiana Harbor ni se scriu urmatoarele: La sfatul parintesc al preotului Simion Mihailtan...

Un pictor roman, ce promite. Dl Nic. Baci din Agarbiocu (Egerbegy), cott. Tarnavei mari, e un tinar roman...

Apărarea păsărelelor. Primarul orașului Kiskunhalas arată, că nu se mai găsește fructe viermenoase...

O invenție. Mecanicul V. Darvas din Deveser a construit un condeiu, ce are multe avantagii.

La fondul Andreiu baron de Șaguna pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor, al Reuniunii meseriașilor sibiieni...

Indrăzneala unui șarlatan. In comuna Roznau, în Austria, s'a prezentat la o bătrână un om...

Răstignit. Am dat știre într'un număr trecut despre sălbătacia comisă în Pensilvania, unde muncitorii au răstignit un om...

Cărți și reviste.

Raporturile sociale și agricole ale României, carte scrisă (in l. maghiară) de Barabás Endre...

Anti-alcoolul, nrele 11 și 12 pe Martie-April 1910 cuprind: Cărciumele și legea lor de N. Jorga...

"Biblioteca pentru toți" Nr. 553 cuprinde Amintire din războiu, ale dlui locot. colonel Căplescu...

Din țară, revistă literară, nr. 17 din 25 Aprilie 1910 are următorul sumar: Discursurile lui V. Boerescu...

Din public.†)

Mulțămite publice.

La producțiunea aranjată de corpul didactic din Sebeșul-săsesc cu concursul corului cursului al III-lea pedagogic...

Dr. A. Moga, med., Sebeș 8 cor., I. Goia, contabil 4 cor., Dr. I. Petrașcu, m. 2 cor., Dr. N. Lazar, adv. 2 cor., V. Metz, farmacist 3 cor., G. Tătar, prim cont. 2 cor., A. Barbu, notar 1 cor., I. Duma, cancelar 1 cor., dșoara M. Catilina 80 fileri...

Pe această cale se aduce tuturor suprasolvitorilor cele mai sincere și respectuoase mulțămite.

Comitetul aranjator.

Cu ocașiunea petrecerii aranjate de inteligența română din Șeica-mare și jur, a doua zi de Sf. Paști, au binevoit a suprasolvi următorii domni: Ioan Măgean, com., 8 cor., N. Racoț, medic 5 cor., S. Levi, com., 3 cor., Ioan Nistor, contabil, 3 cor., Cornelia Ciuruga, p. vād., Aron Domșa, preot, I. Gajzago, poșteriu, Martin Müller, decan, Dr. Nicolae Bălan, prof., Ioachim Vintilă, preot, câte 2 cor., I. Mihai, inv., 1.20 fil., Iuliu Jurca, prop., Nicol. Popa, funcț., Zsigm. Guth, com., I. Ganea, inv., 1 cor., Tb. Baciu, teolog, T. Czegledy inv., Zsh. Pop, stud., I. Stupinean, stud., C. Vamos, croit., I. Popovici, croit., N. Baciu, pictor, G. Theil, com., A. Scheiner, farmacist, I. Dordea, preot, P. Moruseș, preot, I. Dancu, econ., câte 1 cor., A. Oltean, inv., 40 fil., pentru care li se aduce și pe aceasta cale mulțămite.

Intrate au fost 134 cor. Eșite au fost 94.86. Remânând un venit de 39.64 fl., care sumă s'a împărțit în părți egale, „Reuniunii femeilor rom. gr. ort.” și biserica gr. cat. din Loc.

Șeica-mare 8 Maiu 1910.

Pentru comitet:

V. Popp, controlor. A. Blot, controlor. I. Nistor, cassar.

La producțiunea teatrală-muzicală aranjată de corul mixt al bisericii gr. or. din Cohalm în 25 Aprilie st. v. au binevoit a dona și a suprasolvi următorii domni:

Donațiune la fondul coriștilor: Ioan Bercan paroh gr. or. și dir. de bancă, Cohalm 20 cor.

Suprasolviri: Ieronim Buzea, paroh gr. or., Stena 3.20 cor.; Ioan Bercan paroh, Cohalm și George Fuciu contabil, Cohalm câte 3 cor.; Ludwig Contaber, farmacist, Cohalm 2 cor.; Ioan Tenghea, comerciant, Cohalm, George Repede, paroh gr. cat., Homorod, Iacob Macaveiu, vicar, Făgăraș, câte 1 cor.; Galacteon Ganea, Octavian Pop, Dionisie Stănuțiu, George Cocș, George Ciocan și Ioan Maniț Popa învățatori câte 80 fileri; Aurel P. Bănuț dir. artistic al societății pt. f. de teatru, — 60 fileri, I. Mireea, paroh gr. or. Cohalm, George Spornic paroh gr. cat. Cohalm, și George Halmaghi inv. Comăna inf. câte 40 fileri. N. Faraga, inv. 30 fileri; Sofron Popa, George Cosma, Zacheiu Filip, învățatori și Emil Cosma teolog, câte 20 fileri.

Primeasoă marinimozii donatori și suprasolvitorilor și pe calea aceasta, expresia mălțămirilor noastre.

Intretele au fost: 238.10 cor. iar speșele: 134 cor. Restul de 104.10 cor. s'a depus în fondurile corului și societății de lectură „Junimea”.

Cohalm, 10 Maiu st. n. 1910.

În numele comitetului:

Ioan Iosifu

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Un grup de diletanți a jucat a doua zi de Paști în sala festivă a școlii din Săliște piesa teatrală „Prostul” de L. Fulda.

Profitul net al acestei reprezentațiuni este destinat în folosul societății de infirmare din Săliște.

Lista de mai jos arată numele genroșilor contribuitori, precum și sumele dăruite. Ni se anunță totodată, că zilnic mai sosesc contribuiri care se vor publica la timpul său.

Au contribuit: Vasile de Stroescu, Daros 20 cor., Ioan Comșa, Târgu-Jiu 14 cor., Dr. Nicolae Oncu, Arad, Dr. Ioan Marghita, Geoagiu, Ioan I. Vuleu, Orăștie, Dr. Aurel Nyilvan, Sein, subcolonelul Dionys de Algya, Ragusa, A. Hențesu, farmacist, București, Dumitru P. Comșa, T. Jiu, Dr. G. Dobrin, Lugoj, Dr. Romul Dobo, Orăștie, Romulus Coțoiu, Baia-de-Criș, Dr. Liviu de Lemeny, Sibiu, dna Eleonora Török, Săliște, Dr. Aurel Novac, Biserica-albă, Dr. Nicolae Vecerdea, Brașov, Dr. I. Dordea, Ocna, Alexandru Referendaru, R. Vâlcea, Dr. Nicolae Comșa, Săliște, Dimitrie I. Simian, R. Vâlcea, fiecare câte 10 cor., Ioan E. Negruțiu, Blaj, Dr. Tiberiu Brediceanu, Sibiu, Dr. George Măcelariu, Merourea, Nicolae Oprean, T. Murășului, Dr. Ioan Fruma, Sibiu, Dr. M. E. Cristea, Sibiu, Dr. Vasile Meșter, Sasoaia, Dr. Stefan Rozvan, Ilia, Nicolae Borzea, protopop, Făgăraș, Dr. Ilie Beu, Sibiu, Romul Ciorogariu, Arad, Stan Vulcu, Șoimuș, Dr. O. Proștean, Vârșeț, dșoara Mărioara P. Comșa, Viena, Emanuil Comșa, Brad, Irimie Morandini, București, Vasile Aldea sen., Sebeș, fiecare câte 5 coroane, George Dima, Brașov 6 cor., Oprea Popa, Săliște 7 cor., G. Haupt, Săliște, Dr. N. Schiau, Merourea, căp. D. Florian, Constantin Băilă, fiecare câte 4 cor., Dr. Oct. Russu, Sibiu 3 cor., Dr. Vasile Dan, Sibiu, Dr. Zosim Chirtop, Câmpeni, Ioan Rebeș, Sibiu, Nicolae Simian, R. Vâlcea, Ilie Hocioț, Sibiu, Ilie Floașiu, comere, Merourea, fiecare câte 2 cor., Dr. Nedelcu, Dr. Cigăreanu, Dr. Fometescu, din Oraștița, Emil Perseca, Constantin Popa, R. Vâlcea, Chiroiu, Sibiu, fiecare câte 1 cor. Suma totală 349 cor.

Poșta ultimă.

Sosirea Maiestății Sale la Budapesta.

Maiestatea Sa a sosit Mercuri seara la Budapesta și a fost primit cu ovațiuni din partea poporațiunii capitalei ungare.

Dela sinod.

În ședința de astăzi sinodul arhidiecezan a decretat ridicarea unui edificiu nou pe seama gimnaziului din Brad, astfel, ca zidirea să corespundă și trebuințelor unui liceu complet.

Sinodul din Caransebeș.

Sinodul din Caransebeș și-a terminat eri, Joi, lucrările. În ședința de Mercuri s'au pus bazele unui fond cultural diecezan, la inițiativa P. S. Sale Episcopului Dr. Miron E. Cristea, care a început colecta cu 5000 coroane.

Grand-Hotel „Savoy”, Budapesta

VIII. József-körut 16. In nemijlocită apropiere de „Nemzeti szinház”.

Cel mai frumos și mai modern hotel din capitală. 120 de odăi și saloane. Încălzire centrală cu aburi, lumină electrică. Ascensor. Apă rece și caldă în toate odăile.

